

Maksymilian Pazdan

O rolach, w jakich może występować prokurent przy dokonywaniu czynności prawnych

1. Uwagi wstępne

Z dniem 25 września 2003 r. weszły w życie nowe przepisy o prokurze (ustawa z dnia 14 lutego 2003 r., Dz.U. Nr 49, poz. 409)¹. Znalazły się one w kodeksie cywilnym (art. 109¹-109⁹). Jednocześnie utraciły moc przepisy o prokurze mieszczące się w kodeksie handlowym z 1934 r. (art. 60-65) oraz dokonano odpowiednich zmian (w art. 19a ust. 1 i 2 oraz w art. 39 pkt 3) pod kątem prokury w ustawie z dnia 20 sierpnia

---

¹ Por. omówienia nowych przepisów w następujących publikacjach: L. Moskwa, *Nowe przepisy o prokurze*, Rejent 2001, nr 9, s. 25-42; tenże, *Prokura w świetle projektowanych zmian*, Prawo Spółek 2001 nr 9, s. 19-23; tenże, [w:] *Prawo handlowe*, red. A. Koch, J. Napierała, Kraków 2002, s. 75-89; P. Bielski, *Prokura jako instytucja prawa przedsiębiorców rejestrowych*, Problemy Prawa Handlowego 2001, nr 9, s. 41-51; T. Siemiątkowski, *Instytucja prokury w projekcie Komisji Kodyfikacyjnej Prawa Cywilnego*, Przegląd Sądowy 2002, nr 5, s. 100-115; A. Buchenfeld, *Prokura w projekcie nowelizacji kodeksu cywilnego*, Radca Prawny 2002, nr 1, s. 46-50, nr 2, s. 72-82; J. Szwaja, *Ustanowienie, udzielenie oraz odwołanie prokury przez spółkę handlową*, Prawo Spółek 2003, nr 7 i 8, s. 3-17; M. Pazdan, [w:] *Kodeks cywilny. Suplement*, t. I i II, Warszawa 2003, s. 72-90; A. Doliwa, *Prokura w świetle zmienionych przepisów Kodeksu cywilnego*, Monitor Prawniczy 2003, nr 20, s. 919-923; A. Kidyba, *Nowe rozwiązania kodeksu cywilnego dotyczące prokury*, [w:] *Państwo. Prawo. Myśl Prawnicza. Prace dedykowane Profesorowi Grzegorzowi Seidlerowi*, Lublin 2003, s. 93-99; K. Piasecki, *Kodeks cywilny*. Księga pierwsza. Część pierwsza. Część ogólna, Kraków 2003, s. 447-455.

1997 r. o Krajowym Rejestrze Sądowym (Dz.U. z 2001 r. Nr 17, poz. 209 i Nr 110, poz. 1189 oraz z 2002 r. Nr 1, poz. 2 i Nr 113, poz. 984).

Skłania to do dyskusji nad prokurą. Dalsze rozważania będą poświęcone rolom, w jakich występować może prokurent przy składaniu oświadczenia woli przed notariuszem. Bez rozpoznania jego roli w danym przypadku nie sposób prawidłowo sporządzić aktu notarialnego.

Prokura stanowi szczególną odmianę pełnomocnictwa.

Na podstawie art. 98 k.c. zwykło się wyróżniać trzy rodzaje pełnomocnictwa:

- a) pełnomocnictwo ogólne,
- b) pełnomocnictwo rodzajowe (do czynności prawnych określonego rodzaju) i
- c) pełnomocnictwo do poszczególnej czynności prawnej (nazywane też czasem pełnomocnictwem szczególnym).

Listę tę należy dziś uzupełnić o czwarty rodzaj pełnomocnictwa, to jest o prokurę.

Prokurent – podobnie jak każdy inny przedstawiciel – swoim zachowaniem (swoim oświadczeniem woli) wywołuje skutki prawne bezpośrednio w sferze prawnej reprezentowanego². Czasem jednak występuje w innej roli. Będzie o tym mowa w dalszych rozważaniach.

Prokurę odróżniają od innych rodzajów pełnomocnictwa następujące cechy:

- a) nie każdy może udzielić prokury,
- b) zakres umocowania prokurenta określa ustawa,
- c) jest on bardzo szeroki,
- d) obejmuje czynności związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa,
- e) wpis prokury do rejestru jest obligatoryjny, choć jedynie deklaratoryjny,
- f) odwołalność prokury nie może być ograniczona.

Prokura stanowi instrument ułatwiający obrót użyteczny dla mocodawców, bezpieczny dla ich kontrahentów³. Jej niewątpliwą zaletę stanowi ustawowe określenie zakresu umocowania prokurenta oraz zakaz ograniczenia przez mocodawcę tego zakresu ze skutkami wobec osób

---

² Por. M. P a z d a n, [w:] *Kodeks cywilny. Suplement*, s. 73.

³ Por. J. S z w a j a, *Ustanowienie...*, s. 4 i 5.

trzecich. Cechy te zapewniają bezpieczeństwo obrotu i ochronę osób trzecich.

2. Prokurent wykonujący umocowanie określone w art. 109¹ § 1 k.c.

W myśl art. 109¹ § 1 k.c. prokura obejmuje umocowanie do czynności sądowych i pozasądowych. Przepis ten ma charakter przepisu bezwzględnie wiążącego. Wyłączona jest więc możliwość ograniczenia umocowania prokurenta ze skutkiem wobec osób trzecich, z wyjątkiem przypadków przewidzianych w ustawie (art. 109¹ § 2).

Umocowanie wynikające z prokury nie obejmuje czynności prawnych określonych w art. 109³ k.c. W myśl art. 109⁵ k.c. prokurę można ograniczyć do zakresu spraw wpisanych do rejestru oddziału przedsiębiorcy (prokura oddziałowa). Do swoistego ograniczenia sposobu wykonywania prokury mocodawca doprowadza, udzielając prokury łącznej (art. 109⁴ § 1).

Wprowadzone do treści prokury ograniczenia, naruszające przepis art. 109¹ k.c., mogą być skuteczne tylko w ramach stosunku wewnętrznego łączącego mocodawcę z prokurentem.

Pamiętać przy tym trzeba, że umocowanie prokurenta obejmuje jedynie czynności związane z prowadzeniem przedsiębiorstwa należącego do mocodawcy. Nie sposób je wszystkie tutaj wymieniść. Przykładowo wspomnieć można⁴ o umowach sprzedaży, dostawy lub kontraktacji towarów wytwarzanych przez przedsiębiorcę, umowach prowadzących do nabycia maszyn, urządzeń, lub surowców albo do zbycia bądź oddania w używanie przedmiotów zaliczanych do środków trwałych przedsiębiorstwa, umowach o świadczenie usług (w charakterze zarówno przyjmującego zamówienie, jak i zamawiającego), umowach pożyczki czy kredytu (bez względu na wysokość przedmiotu umowy), umowach prowadzących do nabycia nieruchomości, lub praw na nieruchomościach, umowach o pracę z pracownikami przedsiębiorcy, umowach darowizny

---

⁴ Por. na tle poprzedniego stanu prawnego J. Szwaja, [w:] S. Sołtys iński, A. Szajkowski, J. Szwaja, *Kodeks handlowy. Komentarz*, t. I, wyd. 2, Warszawa 1997, s. 510 i nast. (cyt. dalej jako J. Szwaja 1997); T. Siemiątkowski, *Prokura w spółkach prawa handlowego*, Warszawa 1999, s. 65 i nast.; M. Kasprzyk, *Prokura*, Kraków 1999, s. 84 i nast.

odliczanych od podstawy opodatkowania, albo stanowiących sposób promocji przedsiębiorcy, umowach poręczenia⁵, czynnościach prawnych związanych z ochroną, bądź wykonywaniem praw własności przemysłowej⁶.

Prokurent może też dokonywać wyboru prawa właściwego, zawierać umowy o arbitraż (zapis na sąd polubowny), umowy z arbitrami (*receptum arbitrii*) i wszelkie inne porozumienia w postępowaniu polubownym (np. co do miejsca arbitrażu lub języka postępowania), umowy prorogacyjne bądź derogacyjne w zakresie jurysdykcji krajowej. Może wnosić do sądu w imieniu mocodawcy pozwy, cofać powództwa, zawierać ugody, wnosić środki odwoławcze, udzielać pełnomocnictw procesowych w postępowaniu przed sądami państwowymi lub innymi organami (np. w postępowaniu przed Urzędem Patentowym), a także przed sądami polubownymi. Nie jest jednak organem przedsiębiorcy, nie może więc być przesłuchiwany w charakterze strony, a jedynie w charakterze świadka⁷. Dotyczy to także sytuacji, gdy brał on udział w reprezentacji łącznej przedsiębiorcy.

Prokurent działa w imieniu reprezentowanego przedsiębiorcy. Powinno to znaleźć odzwierciedlenie w jego zachowaniu (w złożonym przez niego oświadczeniu woli).

W myśl tłumaczącej charakter działania każdego przedstawiciela (a więc także prokurenta) teorii reprezentacji, prokurent składa własne oświadczenie woli (on dokonuje czynności prawnej), z bezpośrednimi skutkami dla reprezentowanego (art. 95 § 2 k.c.).

W razie zawarcia umowy w formie pisemnej (co odnosi się także do formy aktu notarialnego) prokurent może w dwojaki sposób zaznaczyć swoją rolę przedstawiciela: albo przez jej określenie w części początkowej (głowie) umowy, w której dokonuje się zwykle opisu stron i ich przedstawicieli, albo przez umieszczenie dopisku wskazującego na prokurę przy własnoręcznym podpisie prokurenta pod tekstem oświadczeń woli składających się na umowę.

---

⁵ Por. orzeczenie SA w Poznaniu z dnia 28 kwietnia 1992 r. I ACr 111/92, Orzecznictwo Gospodarcze 1992, nr 4, poz. 73 oraz J. Szwaja 1997, s. 510.

⁶ Por. J. Szwaja 1997, s. 512.

⁷ Por. orzeczenie SN z dnia 23.01.1936 r. II C 2083/35, OSP 1937, poz. 351 oraz J. Szwaja 1997, s. 512; K. P i a s e c k i, *Kodeks cywilny...*, s. 449.

Końcowy fragment przepisu art. 109⁹ (zaczynający się od słów: „chyba że...”) należy kojarzyć z fragmentem bezpośrednio przed nim występującym (dotyczącym dopisku), a nie z początkową częścią tego przepisu (w której wymaga się od prokurenta staranności przy składaniu podpisu). Określony w art. 109⁹ obowiązek staranności ciąży więc na prokurencie zarówno wtedy, gdy jego rola została opisana w czołowej części czynności prawnej (wystarczy wówczas pod oświadczeniem woli jego podpis, bez dopisku wskazującego na prokurę), jak i wtedy, gdy jest zobowiązany do zaznaczenia owego dopisku (jeżeli w czołowej części czynności prawnej brak informacji o występowaniu przy jej dokonaniu prokurenta).

W okresie obowiązywania kodeksu handlowego istniały wątpliwości dotyczące formy, jaką należało zachować przy udzielaniu prokury, gdy prokurent zamierzał dokonać czynności prawnej mieszczącej się wprawdzie w granicach jego umocowania, lecz wymagającej pod rygorem nieważności zachowania innej formy szczególnej niż forma pisemna zwykła (w praktyce najczęściej chodziło o formę pisemną z podpisem notarialnie poświadczonym lub formę aktu notarialnego).

W doktrynie przeważał pogląd, że art. 99 § 1 k.c. odnosił się także – w rozważanej sytuacji – do udzielenia prokury⁸. Głosy przeciwne były nieliczne⁹.

Od prokurenta, zamierzającego dokonać czynności prawnej, której przesłankę ważności stanowiło zachowanie formy aktu notarialnego, wymagano, by udzielenie prokury nastąpiło również w formie aktu notarialnego. W związku z tym dochodziło do ponownego udzielenia prokury komuś, kto już był prokurentem.

---

⁸ Por. M. Allerahand, *Kodeks handlowy. Komentarz*, Lwów 1935, s. 121 i 122 (uw. 7); S. Grzybowski, [w:] *System prawa cywilnego*, t. III, cz. 2, *Prawo zobowiązań – część szczególna*, Wrocław i in. 1976, s. 855 przyp. 34; B. Gawlik, [w:] *System prawa cywilnego*, t. I, *Część ogólna*, red. S. Grzybowski, Wrocław i in. 1985, s. 497 i nast.; M. Kasprzyk, *Prokura*, s. 76; T. Siemiątkowski, *Prokura w spółkach...*, s. 37; A. Szajkowski, *Prawo spółek handlowych*, Warszawa 2000, s. 162 i 163; A. Kidyba, *Prawo handlowe*, Warszawa 2001, s. 119.

⁹ Por. W. Pyziół, A. Szumański, I. Weiss, [w:] *Prawo spółek*, Bydgoszcz 1998, s. 53; Z. Kuniewicz, *Uwagi o formie pełnomocnictwa*, Rejent 2000, nr 6, s. 54 i 56; M. Pazdan, [w:] *System prawa prywatnego*, t. 2, red. Z. Radwański, Warszawa 2002, s. 512.

Wymaganie to było zbyt daleko idące, nie miało też głębszego uzasadnienia.

Dobrze więc się stało, że w art. 109² zd. 2 wyraźnie wyłączono zastosowanie art. 99 § 1 k.c. do prokury. Prokurent, któremu udzielono prokury w zwykłej formie pisemnej (co w myśl art. 109² § 1 zd. 1 jest wystarczające), może dokonać bez przeszkód czynności prawnej, dla której wymagana jest forma pisemna z podpisem notarialnie poświadczonym lub forma aktu notarialnego, jeśli tylko jest to czynność mieszcząca się w granicach jego umocowania. Przykład stanowi nabycie dla mocodawcy własności nieruchomości w wyniku zawarcia prowadzących do tego umów.

Należy mieć nadzieję, że ta nowość zostanie dostrzeżona przez notariuszy.

3. Pełnomocnictwo do czynności prawnych określonych w art. 109³ k.c.

W myśl art. 109³ k.c., „do zbycia przedsiębiorstwa, do dokonania czynności prawnej, na podstawie której następuje oddanie go do czasowego korzystania oraz do zbywania i obciążania nieruchomości jest wymagane pełnomocnictwo do poszczególnych czynności.”

Na tle powyższego przepisu nie da się już bronić poglądu, że w rozważanym przypadku chodzi o rozszerzenie prokury. Nowy przepis wyraźnie wymaga posłużenia się pełnomocnictwem do poszczególnych czynności.

To, że pełnomocnictwo w rozważanej sytuacji zostaje udzielone komuś, kto skądinąd jest prokurentem, nie ma żadnego znaczenia przy ustalaniu dotyczących go wymagań.

W zakresie formy pełnomocnictwa, o którym mowa, znajdzie oczywiście zastosowanie art. 99 § 1 k.c. Jeżeli zatem do ważności czynności prawnej objętej pełnomocnictwem potrzebna jest forma szczególna, zachowania takiej samej formy wymaga też pełnomocnictwo.

Przepis art. 109³ wyłącza udzielenie osobie będącej prokurentem pełnomocnictwa do czynności określonego rodzaju, obejmujących czynności w tym przepisie wymienione. Nie wyklucza jednak udzielenia jedynym aktem pełnomocnictwa do kilku poszczególnych czynności.

Wydaje się, że tak jak dotychczas na tle art. 61 § 2 k.h., również na tle art. 109³ k.c. dopuszczalna jest interpretacja, w myśl której zakresem zastosowania tego przepisu należy objąć nie tylko czynności prawne rozporządzające lub czynności o podwójnym skutku zobowiązująco-rozporządzającym, lecz również czynności zobowiązujące. Chodzić tu może o czynności zobowiązujące do przeniesienia własności nieruchomości lub ustanowienia na nieruchomości ograniczonego prawa rzeczowego albo zobowiązujące do przeniesienia przedsiębiorstwa bądź ustanowienia na przedsiębiorstwie użytkowania. Obejmuje to także umowy przedwstępne, zobowiązujące do zawarcia wspomnianych umów.

Możliwość ustanowienia substytuta w rozważanym zakresie oceniać należy według art. 106 k.c.

Pełnomocnictwo, o którym mowa, może mieć oparcie w oddzielnym ukształtowanym przez mocodawcę i pełnomocnika stosunku podstawowym. Stosunek ten może stanowić uzasadnienie dla ewentualnego zrzeczenia się odwołania tego pełnomocnictwa, podczas gdy zrzeczenie się odwołania prokury jest niedopuszczalne.

Wykonując umocowanie udzielone przez mocodawcę, także w omawianym przypadku prokurent składa własne oświadczenie woli, w imieniu i z bezpośrednimi skutkami dla mocodawcy. Powinien ujawnić, że działa w charakterze pełnomocnika w sposób przyjęty dla pełnomocnictwa. Przepis art. 109⁹ k.c. tej sytuacji nie dotyczy.

4. Udział prokurenta w reprezentacji łącznej spółki

Przepisy k.s.h. dopuszczają w określonych przypadkach udział prokurenta w reprezentacji łącznej spółki. W myśl art. 30 § 1, umowa spółki może przewidywać, że wspólnik spółki jawnej jest uprawniony do jej reprezentowania tylko łącznie z innym wspólnikiem lub prokurentem. Odnosi się to również do komplementariusza w spółce komandytowej (art. 30 § 1 w związku z art. 103 i 117 k.s.h.), do partnera w spółce partnerskiej (art. 30 § 1 w związku z art. 89 k.s.h.) oraz do komplementariusza w spółce komandytowo-akcyjnej (art. 30 § 1 w związku z art. 103, 126 § 1 pkt 1 i art. 137 § 1 k.s.h.).

Według art. 205 § 1 k.s.h., jeżeli zarząd spółki z o.o. jest wieloosobowy, sposób reprezentowania określa umowa spółki, w braku zaś

postanowień umownych w tej mierze do składania oświadczeń w imieniu spółki konieczne jest współdziałanie dwóch członków zarządu albo jednego członka zarządu łącznie z prokurentem. Powyższy przepis – na podstawie art. 97 § 2 k.s.h. – ma odpowiednie zastosowanie do zarządu spółki partnerskiej, jeśli taki został powołany.

Podobne unormowanie w odniesieniu do spółki akcyjnej znajduje się w art. 373 § 1 k.s.h.

Nasuwa się pytanie, w jakim charakterze występuje w tych przypadkach prokurent: czy jako organ osoby prawnej (ułamnej osoby prawnej), czy jako prokurent, czy też jeszcze w innej swoistej roli.

Trzeba tu przypomnieć, że mechanizm działania organu wyjaśniany jest przy pomocy teorii organów¹⁰. W myśl założeń tej teorii, do tworzenia i urzeczywistniania woli osoby prawnej powołane są jednostki (osoby fizyczne) wchodzące w skład jej organów. Mimo że z psychologicznego punktu widzenia wola organu jest wolą jednostki lub zespołu ludzi tworzących organ, to z prawnego punktu widzenia uważana jest za wolę osoby prawnej. Charakter organu jednostce lub zespołowi ludzi nadają przepisy określające ustrój danej osoby prawnej. Działanie określonej jednostki (zespołu ludzi) tylko wtedy może być uznane za działanie samej osoby prawnej, gdy jest to jednostka (zespół ludzi), która rzeczywiście pełni funkcje organu, jej działanie mieści się w granicach kompetencji danego organu oraz zostało podjęte (w sposób wyraźny lub dorozumiany) jako działanie organu.

Z kolei mechanizm działania prokurenta objaśniany jest – o czym już była mowa wyżej – przy użyciu teorii reprezentacji.

Wydaje się, że prokurent, występując w ramach reprezentacji łącznej spółki handlowej nie staje się wprawdzie organem spółki¹¹, jednakże działa – wspólnie z innym uczestnikiem reprezentacji łącznej będącej członkiem organu – jak organ. Cały zespół osób wymagany dla reprezentacji łącznej

---

¹⁰ Por. szerzej M. P a z d a n, *Niektóre konsekwencje teorii organów osoby prawnej*, Prace Prawnicze Uniwersytetu Śląskiego 1969, t. I, s. 201-223; t e n ż e, [w:] *Kodeks cywilny. Komentarz*, red. K. Pietrzykowski, t. I, Warszawa 2003, s. 108.

¹¹ Odmienne A. D. S z c z y g i e l s k i, *Prokura*, [w:] *Encyklopedia podręczna prawa prywatnego*, z. XXIX (z. 9 tomu III), Warszawa 1934, s. 1748 uważał, że prokurent działa w takim przypadku w charakterze członka zarządu.

spółki musi być z prawnego punktu widzenia oceniany jednolicie. Ton temu zespołowi nadaje jego nieodzowny uczestnik: wspólnik lub członek zarządu. Ustawodawca mógłby równie dobrze zezwolić na dopraszanie do tego zespołu innej osoby niż prokurent, ale byłoby to praktycznie mało użyteczne. O zakresie kompetencji, w ramach której mogą działać, wykonując reprezentację łączną, wspólnik osobowej spółki handlowej z prokurentem lub członek zarządu kapitałowej spółki handlowej z prokurentem decydują nie kompetencje prokurenta określone w art. 109¹ § 1, lecz kompetencje przewidziane dla wspólnika lub członka zarządu¹². Oznacza to, że prokurent może uczestniczyć w reprezentacji łącznej spółki także przy dokonywaniu czynności prawnych, które nie mieszczą się w zakresie jego umocowania jako prokurenta. Chodzi tu może na przykład o czynności prawne, które na mocy art. 109³ są wyłączone z zakresu umocowania prokurenta.

W razie udzielenia przez spółkę prokury łącznej, jeśli nawet dla wszystkich czynności prawnych dokonywanych przez prokurentów (w ramach ich umocowania jako prokurentów) wymagane jest ich łączne działanie, to do uczestniczenia w reprezentacji łącznej spółki w wymienionych wyżej przypadkach doproszony może być tylko jeden (którykolwiek) spośród prokurentów łącznych¹³.

Podobnie też prokurent, któremu udzielono prokury oddziałowej, może być doproszony do udziału przy dokonaniu przez spółkę czynności prawnej, nie związanej z oddziałem przedsiębiorstwa, którego dotyczy prokura.

Z prawnego punktu widzenia prokurent nie składa w rozpatrywanym przypadku własnego oświadczenia woli. Jego zachowanie, podjęte wspólnie z innym uczestnikiem reprezentacji łącznej, zostaje przypisane spółce (jest traktowane tak, jak gdyby było zachowaniem spółki).

---

¹² Por. E. Płonka, *Mechanizm łączenia skutków działań prawnych z osobami prawnymi na przykładzie spółek kapitałowych*, Wrocław 1996, s. 78, przyp. 164; D. Bugajna-Sporczyk, *Prokura łączna i samoistna w spółce kapitałowej*, Prawo Spółek 1997, nr 7-8, s. 14; M. Kasprzyk, *Prokura*, s. 55. Odmienne, że decyduje zakres umocowania prokurenta uważają: Z. Kuniewicz, *Współdziałanie prokurenta z członkiem zarządu spółki kapitałowej*, Przegląd Sądowy 1998, nr 6, s. 30 i nast.; A. Buchenfeld, *Prokura łączna nieprawidłowa, (wybrane zagadnienia)*, Palestra 2003, nr 5-6, s. 36.

¹³ W tym duchu uzasadnienie orzeczenia SN z dnia 27.04.2001 r. III CZP 6/01, OSN 2001, nr 10, s. 36, poz. 148.

W części początkowej umowy – zgodnie z ogólnymi zasadami – powinna być opisana spółka jako strona umowy oraz osoby ją reprezentujące z zaznaczeniem, która z tych osób jest współnikiem lub członkiem zarządu, a która prokurentem. Przepis art. 109⁹ k.c. nie znajduje w tym przypadku zastosowania, co nie zwalnia prokurenta z obowiązku staranności przy składaniu podpisu.

Występowanie przez prokurenta w reprezentacji łącznej spółki dotyczyć może także czynności prawnej mieszczącej się w granicach umocowania prokurenta, wynikającego z art. 109¹ § 1 k.c. Prokurent mógłby oczywiście takiej czynności prawnej dokonać samodzielnie. Przez uczestnictwo w reprezentacji łącznej przy jej dokonaniu nie pozbawia się własnego w tym zakresie umocowania.

Jednakże, uczestnicząc w reprezentacji łącznej, nie korzysta z tego swego umocowania. Występuje w innej roli¹⁴.

Ocena prawna roli prokurenta przy dokonaniu czynności prawnej powinna odzwierciedlać rzeczywisty stan rzeczy. Decydujące znaczenie mają dla niej okoliczności konkretnego przypadku. Unikać zaś należy jakichkolwiek apriorycznych założeń.

---

¹⁴ Odmienne E. Płonka, *Mechanizm...*, s. 78 i 79, której zdaniem w tym przypadku mamy do czynienia z działaniem prokurenta jako prokurenta (pełnomocnika), natomiast zachowanie członka zarządu występującego obok prokurenta jest pozbawione znaczenia prawnego.